

Viipurin Suomalaisen
Kirjallisuusseuran
toimitteita

12

HELSINKI 1998

ISSN 1236-4304

Lappeenrannan Kirjapaino Oy 1998

Jarmo Kõlhi

Vapaista taloudellisista alueista – Viipurin kaupasta ja Viipurin erityistalousalueesta

I Yleistä vapaakauppa-alueista

Maailmassa on jo tuhansia vuosia käyty kauppaa eri maiden kesken. Perusteina tähän ovat olleet elinkeinotoimintojen erilaiset edellytykset ja luonnonvarojen epätasainen jakautuminen. Kuitenkin vasta teollisen vallankumouksen ja länsimaisen kaupan käynnin voimakkaan kasvun myötä ulkomaankaupan merkitys eri maiden hyvinvoinnille on muodostunut ratkaisevaksi.

a) Kauppajärjestelmät

Ulkomaankauppaa on eri aikakausina pyritty edistämään erilaisilla etuuksilla, jotka ovat liittyneet valtiolle tai muulle julkisyhteisölle maksettuihin veroihin, tulleihin ja muihin maksuihin. Itämeren alueella tunnetuin erityisetuus nauttinut ulkomaankauppaa harjoittaneiden kaupunkien ja kauppiaiden liitto oli 1150-luvulla perustettu Hansa-liitto. 1300-luvun puolivälissä liittoon kuului 70 kaupunkia lähinnä Saksasta ja Itämeren piiristä. Liitto ulotti vaikutuksensa Kölnistä aina Novgorodiin saakka ja myös Turku ja Viipuri kuuluivat Hansa-liiton ja sen kauppiaiden – kestien – vaikutuspiiriin.

Hansa-liitto hajosi 1560-luvulla, mutta Ruotsi-Suomessa sen toiminta päättyi jo Kreivien sotaan 1536. Kaupalle ja muulle eri maiden väliselle taloudelliselle kanssakäymiselle etuuksiaan tarjoavat järjestelmät eivät kuitenkaan päättyneet tähän. Suuria eurooppalaisia eri valtioiden välisiä tullivapaus- ja vapaakauppajärjestelmiä ovat olleet mm. EFTA, ETA ja SEV sekä nykyinen Euroopan Unioni eli EU.

b) Suppeammat vapaa-alueet

Suppeampia alueita, joissa erilaisin tulli- ym. etuuksin on pyritty edistämään ulkomaankauppaa, ovat vapaakaupungit ja vapaasatamat. Vapaakaupunki on laaja itsehallintoa tai/ja vero- ja tullivapautta nauttiva kaupunki, kuten esimerkiksi Johannesburg Etelä-Afrikassa ja Eilat Israelissa.

Vapaasatama taas on merta ja maata käsittävä satama tai sen osa, joka on erotettu tullialueesta ja on samassa asemassa kuin ulkomaat. Vapaasataman tarkoituksena on edis-

tää kauttakulkuliikennettä ja kauppaa. Tällaisia satamia ovat mm. Belgian ja Hollannin satamakaupungeissa, Frihavn Kööpenhaminassa ja Hanko Suomessa. Vapaavarasto, jollainen toimii mm. Saimaan kanavan varrella Lappeenrannan Mustolan satamassa, on rajoitetuin oikeuksin toimiva vapaasatama.

c) Vapaat Taloudelliset Vyöhykkeet (FEZ)

Maailmassa oli vuonna 1989 yli 200 toimivaa vapaata taloudellista vyöhykettä ja samaan aikaan oli perusteilla tai suunnitteilla 150 uutta vyöhykettä.

Tunnetuin taloudellinen vyöhyke on jo vuonna 1948 Irlannin Shannoniin perustettu vyöhyke. Se perustettiin sen johdosta, että Atlantin ylittävät lennot eivät enää tarvineet välilaskupaikkaa polttoainetäydennyksiä varten ja lentokenttää ja sitä ympäröivää aluetta uhkasi taloudellinen romahdus. Hiljaisen alun jälkeen liiketoiminta Shannonissa vauhdittui ja alueen tarjoamien erityisuuksien houkuttelemista sinne sijoittuneet yritykset tarjosivat 1980 jo 4 700 työpaikkaa. Vyöhykkeen ulkopuolelle oli samanaikaisesti syntynyt 2 600 työpaikkaa. Nykyisin vyöhykkeellä työskentelee 120 yritystä ja työpaikkojen määrä on noin 6 000.

Vapaista taloudellisista vyöhykkeistä käytetään eri puolilla maailmaa erilaisia nimiä:

Customs zone	Free zone
Customs free zone	Industrial export-processing zone
Duty free export-processing zone	Industrial free zone
Export free zone	Investment promotion zone
Export processing free zone	Joint enterprise zone
Export processing zone (EPZ)	Maquiladora
Foreign trade zone	Privileged export zone
Free economic zone (FEZ)	Special economic zone (SEZ)
Free export-processing zone	Tax free trade zone
Free export zone	Tax free zone
Free production zone	Zone of joint entrepreneurship
Free trade zone	

Myös yrityksille tarjottavat etuudet eri alueilla vaihtelevat ja alueiden hallinnossa ja muussa järjestelyssä on mainittavia eroja.

Jäljempänä tarkastellaan esimerkinomaisesti eri puolilla maailmaa perustettuja vapaita taloudellisia vyöhykkeitä ja niistä saatuja kokemuksia.

d) Aasian vapaat taloudelliset vyöhykkeet

Aasiaan on viimeisen neljännesvuosisadan aikana perustettu useita hyvin menestyneitä taloudellisia vyöhykkeitä. Tällaisia ovat mm. Etelä-Koreassa, Taiwanissa, Filippiineillä, Malesiassa ja Singaporessa sijaitsevat talousvyöhykkeet. Parhaiten menestyneitä ovat ne, jotka on perustettu jo valmiin infrastruktuurin äärelle.

Yksi hyvä esimerkki on PENANGin vapaa talousvyöhyke Malesiassa. Sillä on ollut myönteinen vaikutus Malesian talouteen, työllisyyteen, vientiteollisuuteen ja yleensä yritystoimintaan. Se on vaikuttanut myönteisesti myös ulkopuoliseen, paikalliseen talouteen. Sen sijaan Filippiinien talousvyöhyke Batanissa ei ole onnistunut yhtä hyvin ja sen kehitys on pysähtynyt. Se ei ole Penangin tavoin pystynyt synnyttämään ilma-meriä, jossa yritykset laajentuvat, syntyy uusia yrityksiä ja tapahtuu uutta myös teknologisessa kehityksessä, kuten Penangissa.

e) Kiinan erityisalueet

Myös Kiinaan on perustettu useita erityyppisiä taloudellisia erityisalueita, joiksi vapaavyöhykkeitä siellä kutsutaan. Niiden tehtävänä on ollut kiihdyttää ulkomaisia investointeja, tuottaa know-howta sekä uutta teknologiaa. Vuodesta 1980 vuoteen 1995 Kiinaan on perustettu viisi vapaata talousvyöhykettä. Ne ovat Shenzhen, joka lienee niistä tunnetuin ja menestynein, Shuhai, Xiamen, Shantou ja Hainan. Ne vetivät puoleensa vuosina 1980–1995 noin 18 % Kiinan 128 biljoonan dollarin ulkomaisista investoinneista, mutta vuodesta 1996 alkaen niiden osuus on alentunut, vaikka koko ulkomaisten investointien osuus Kiinassa on kasvanut 11 %. Yhtenä syynä tähän kehitykseen pidetään sitä luontaista jännitettä, joka syntyy vapaan markkinatalouden ja sosiaalisen järjestelmän välille.

f) Triesten vapaa talousvyöhyke

Mielenkiintoinen eurooppalainen esimerkki vapaasta taloudellisesta vyöhykkeestä, joka on perustettu EU:n komission ja Italian valtion myötävaikutuksella ja taloudellisella tuella, on Triesten vapaa talousvyöhyke Italian itärajalla. Sen tavoitteet edistää kauppaa, uuden teknologian siirtoa, ulkomaisia investointeja, työllisyyttä jne., omaavat samoja piirteitä, joita tavoitellaan myös Lappeenrannan Mustolaan suunnitellun vapaan talousvyöhykkeen perustamisella. Triesten vapaa talousvyöhyke ei kuitenkaan vielä ole päässyt kunnolla alkuun.

II Vapaiden taloudellisten vyöhykkeiden tavoitteet, edut ja haitat

a) Tavoitteet

Kun yleiseltä kannalta tarkastellaan syitä vapaiden talousvyöhykkeiden perustamiseen eri puolille maailmaa, on selkeästi todettavissa pyrkimys niiden avulla kehittää erityisesti ulkomaankauppaa, edistää uuden teknologian hyväksikäyttöä ja teknologian siirtoa kotimaan yritystoimintaan ja sitä kautta vaikuttaa työllisyyteen ja taloudelliseen hyvinvointiin myös talousalueiden ulkopuolella. Siksi valtaosa vapaista taloudellisista vyöhykkeistä sijoittuu ns. kehitysmaihin tai muuten taloudessa ja teknologiassa jälkeenjääneille alueille.

Erityisenä tavoitteena voidaan vielä mainita ulkomaiset investoinnit, yhteisyritykset, yhteispyrkimykset sekä uusien ulkomaisten yritysten etabloitumiset alueelle sekä pankkien ja muiden rahoituslaitosten mukaan saaminen.

b) Edut

Tässä tarkastellaan isäntämaalta edellytetyjä etuuksia, jotta edellä kerrotut tavoitteet toteutuisivat. Tärkeitä asioita tässä suhteessa ovat alueen tarjoamat taloudelliset edut, kuten verovapaus tai alennettu verokanta, tullivapaus raaka-aineille ja valmiille tuotteille sekä alennetut maksut infrastruktuuripalveluksista. Tärkeitä ovat myös erivapaudet liikkumisessa vyöhykkeeltä ulkomaille ja päinvastoin, investointien turvallisuus, voittojen vapaa kotiuttaminen, pysyminen sovitussa alueen toimintaa säätelevissä taloudellisissa ja oikeudellisissa normeissa. Erittäin tärkeäksi on jo saatujen kokemusten pohjalta havaittu se, että alue jonka tulee olla tarkoin rajattu ja ns. asiaankuulumattomilta eristetty, on turvallinen ja toimii mahdollisimman kevyen byrokratian avulla.

Alueen hallinnon tulee muodostua sekä alueella toimivien yritysten että isäntämaan edustajista. Isäntämaan edustajien puolestaan tulisi olla henkilöitä, jotka edustavat taloudellista ja kaupallista näkemystä eikä tyyppillistä hallintobyrokratiaa.

c) Haitat

Haittoina isäntämaan kannalta koetaan infrastruktuuri-investoinnit, sen ylläpito, hallinnon ja turvallisuuden hoitaminen edellä kerrotulla tavalla, avustukset, helpotukset maksuista sekä vero- ja tullivapaudet.

Epäsuorina haittoina koetaan kilpailun ja markkinoiden vääristyminen, paikallisten yritysten ratkaisujen ongelmat sekä mahdollisuudet taloudelliseen rikollisuuteen ja henkilökohtaisten etujen tavoitteluun.

d) Yhteenveto

Mitään kristallinkirkasta arviota vapaiden taloudellisten vyöhykkeiden siunauksellisuudesta isäntämaan taloudelliseen kehitykseen ja yritystoiminnan edistymiseen ei voi kukaan antaa. Paikalliset poliittiset olosuhteet, uskallus avautua uuteen yrittäjyyteen, turvallinen toimintaympäristö yrityksille, takeet investoinneille ja yleisesti hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri, ovat elintärkeitä, jotta tavoitteet toteutuvat ja edut ovat haittoja suuremmat, tarkastellaan niitä sitten isäntämaan tai alueelle sijoittuvien yritysten näkökulmasta.

Tärkeätä on kuitenkin muistaa, etteivät vapaa-alueet ole tarkoitettukaan pysyviksi, vaan keinoiksi, joiden avulla tuotantotoimintaa, uuden teknologian käyttöönottoa, tiedonsiirtoa ja omaa vastuuta tulevasta kehityksestä voimistetaan. Määrävuosien – ehkä 25 vuotta – jälkeen tulisi sekä vapaa-alueen että ympäristön pystyä kilpailukykyisesti toimimaan maailman markkinoilla, omaksumaan ja soveltamaan sekä tuottamaan uutta teknologiaa sekä osallistumaan siihen yhdentyvään maailmaan, joka meillä on edessämme.

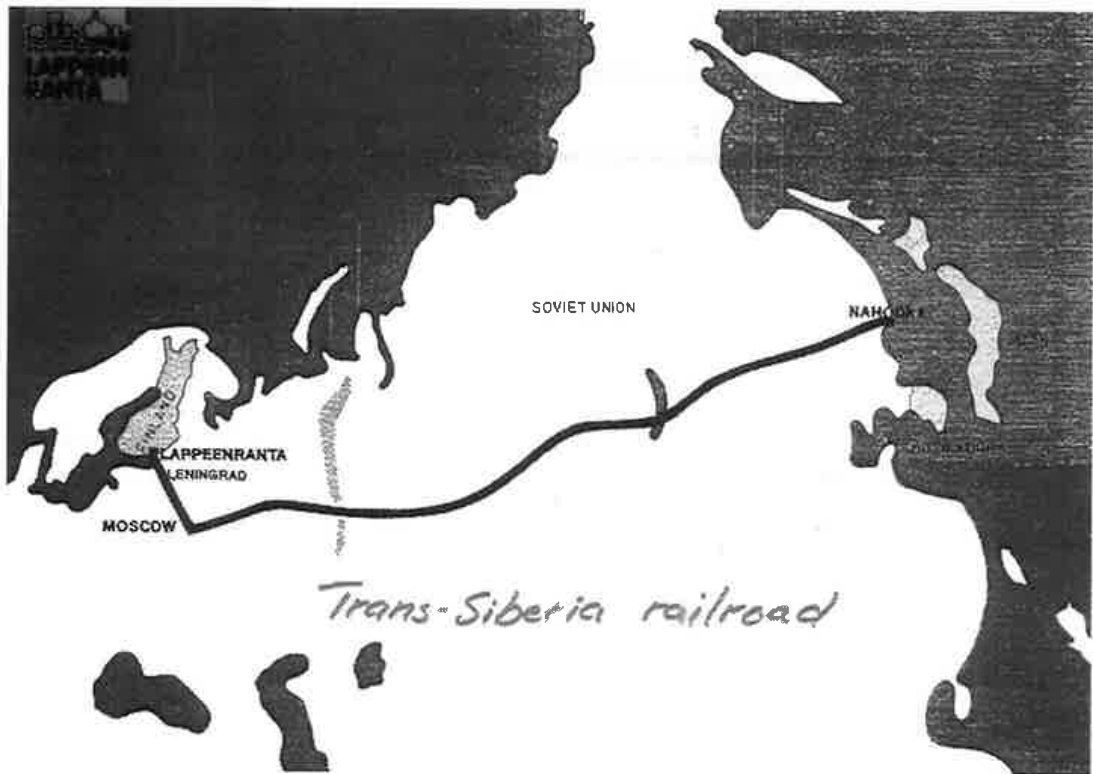
III Kehitys Neuvostoliitossa sekä tarve erityistalousalueiden perustamiseen

a) Suuret mullistukset

Vuonna 1959 neuvostojohtaja Nikita Hruštšev lupasi Amerikan vierailunsa yhteydessä, että vuonna 1981 sosialismin aineelliset saavutukset vetäisivät vertoja kapitalismin saavutuksille. Hrustsev yritti toteuttaa taloudellisia uudistuksia, mutta epäonnistui. Kolmen seuraavan vuosikymmenen aikana taloudellinen kasvu länsimaissa vain kiihtyi, samalla kun kasvu sosialistimaissa pysähtyi. Seurauksena oli se, että 1980-luvun lopulla Venäjällä oli rasiitteena vanhanaikaisia ja tehottomia tehtaita, huonosti toimiva jakeluverkko sekä supistuva kulutustavaratuotanto.

Toukokuun 17. päivänä 1985 Mihail Gorbatšov, joka oli vast'ikään valittu NKP:n pääsihteeriksi, kertoi uudesta vallankumouksesta. Glasnost – poliittinen avoimuus – ja perestroika – taloudellinen uudistuspolitiikka – olivat hänen iskusanansa, jotka pirstoivat Neuvostoliiton raskassoutuisen talousjärjestelmän ja kritiikittömän ilmapiirin. Ne johtivat myös Neuvostoliiton hajoamiseen ja mm. Baltian maiden itsenäistymiseen. Elokuussa kommunistien kovan linjan kolmen päivän vallankaappaus nosti avainasemaan nykyisen presidentin Boris Jeltsinin, joka pakotti Gorbatšovin lukemaan parlamentin istunnossa 22.8.1991 asiakirjan, jossa vaadittiin kommunistipuolueen lakkauttamista.

LIITE 1

LIITE 2

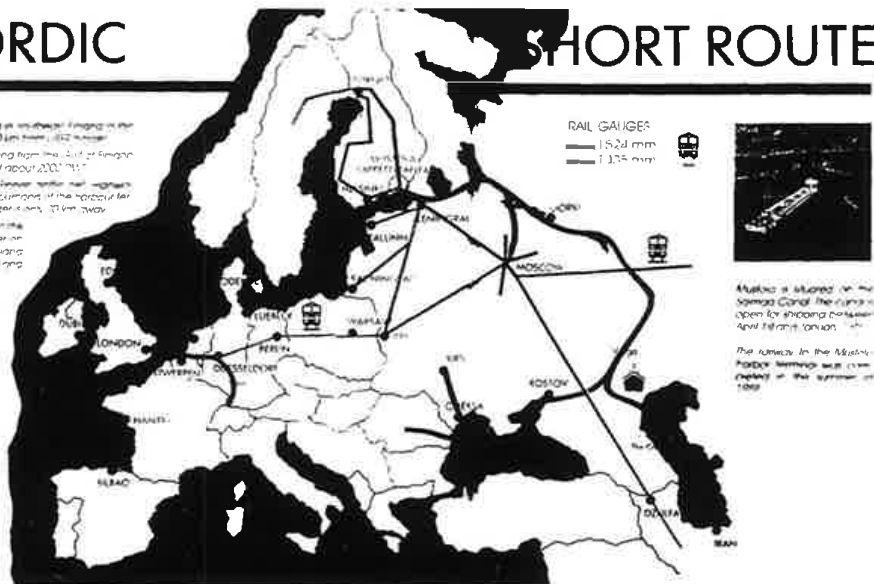
THE NORDIC SHORT ROUTE

The Mustola harbor terminal is situated in western Finland in the central city of Espoo, which is only 29 km from Helsinki. The Saimaa Canal is 10 km long and the distance from Mustola to Helsinki is only about 200 km.

Mustola is in the immediate neighborhood of the harbor of Leningrad and provides the shortest route to Moscow. The distance from Helsinki to Leningrad is 1,200 km and the distance to Moscow is 2,500 km.

From Helsinki, the route goes to Leningrad via the Saimaa Canal. The distance from Helsinki to Leningrad is 1,200 km and the distance to Moscow is 2,500 km.

Mustola is an excellent transfer point for goods and passengers. It is situated close to the networks of highways, railways and means of the Soviet Union.

Mustola is situated in the Saimaa Canal. The canal is open for shipping between April and October.

TABLE OF DISTANCES FROM MUSTOLA

SHIP (days)		TRAIN (km)		AUTO (km)	
LUBECK	3	FINNINKAALA	42	KOLVOOLA	95
ODENSE	4	HELSINKI	289	IBATRA	30
VELSEN	4	JYVASKYLA	356	MIKKELI	120
DUESSELDORF	5	TAMPERE	334	HELSINKI	220
AMSTERDAM	5	OSKARINRAJAT	576	TURKU	370
LONDON	5	MOSCOW	2,500	KOIVUNLAKI	230
EDINBURGH	5	LENINGRAD	1,200	JYVASKYLA	235
DUBLIN	5	BIREST	1,355	TAMPERE	280
		RYBNA	1,833	ORLU	565
				VIBORG	50
				LENINGRAD	200
				MOSCOW	800
				TALLINN	560
				HAPARANDA	685

Valtion voimatasapainossa oli tapahtunut mullistus, jolle vetävät vertaa vain maailmansodat. Asevarustelu, joka johti Venäjän talouden perikatoon, päättyi, mutta todella vaikea ja raskas tie talouden nostamiseen edes siedettävälle kansainväliselle tasolle ja ihmisten hyvinvoinnin parantamiselle oli edessä.

b) Erityistalousalueet taloutta edistämään

Jo vähän ennen edellä kuvattuja historiallisia tapahtumia Neuvostoliiton johto kiinnostui Kiinan erityistalousalueesta. Etsiessään epätoivoisesti keinoja estää neuvostotalouden ja sosialismin romahdus, Neuvostoliiton hallitus kehitteli omintakeisen version kansainvälisistä vapaatalousalueille, ns. yhteisen yrittäjyyden vyöhykkeen, jonka uskottiin houkuttelevan ulkomaisia investoijia yhteistyöhön kotimaisten yritysten kanssa. Vuosina 1990–91 Neuvostoliiton hallitus myönsi erityistalousalueen aseman 11 alueelle, joiden pinta-ala vaihteli 15.000 km²:stä (Tshita) ja väkiluku 200.000 asukkaasta (juutalaisten autonominen alue) 6,7 miljoonaan asukkaaseen (Pietari ja Leningradin alue). Lisäksi 50 muuta aluetta (hallintoyksikköä) oli jättänyt vuoden 1991 puolivälissä hakemuksensa erityistalousalueeksi. Jo alueiden koko, väestömäärä ja luku osoittaa, että hankkeessa ei ollut mitään realismia.

c) Myös Viipurin erityistalousalue mukana kuvioissa

Yksi niistä erityisalueista, jotka Neuvostoliiton hallitus ehti ennen vallankumousta perustaa, oli jäljempänä lähempään tarkasteluun tuleva Viipurin erityistalousalue, eli Viipurin ”Silicon Valley”.

d) Surkea loppu

Pääosa näistä edellä mainituista erityistalousalueista jäi kuitenkin suuren poliittisen hälyn jälkeen asetuksista ja määräyksistä huolimatta toteutumatta.

IV Venäjän erityistalousaluepolitiikka vuosina 1991–1997

Joko presidentin määräyksellä tai hallituksen päätöksellä perustettiin vuosina 1991–1995 muutama uusi erityistalousalue, joiden nimet suuresti vaihtelivat. Vladivostokin lähellä sijaitsevan Nahodkan erityistalousalueen juridista asemaa vahvistettiin vuonna 1994 ja vuoden 1996 alussa hyväksyttiin ensimmäinen liittovaltion laki yksittäisestä erityistalousalueesta (Kaliningrad).

(Ks. liitteet 1 ja 2)

Eri puolilla Venäjää alue- ja paikallisviranomaiset kehittelevät edelleen omia sovellutuksiaan, joita ei kuitenkaan voida lukea varsinaisen erityisaluejärjestelmän piiriin. Käsitteiden sekavuus on suuresti haitannut Venäjällä käytyä keskustelua erityistalousalueista.

Nahodkasta saadut tiedot talouden kehityksestä ovat olleet myönteisiä, mutta Kaliningradista kerrotaan, että korruptio ja mafia ovat ottaneet vallan käsiinsä ja yritykset talouden kohentamiseen ovat epäonnistuneet.

V Uusi lainsäädäntö

Erityisaluekysymyksissä on kuitenkin otettu tiettyjä edistysaskeleita. Huhtikuussa 1997 Venäjän duuman alahuoneen läpäisi laki erityistalousalueista. Laissa käytetään termiä vapaatalousalue, joka osoittaa tiedon erityyppisistä erityisalueista lisääntyneen. Lain mukaan vapaatalousasema voidaan myöntää:

- tullialueille tuotannollisiin ja kaupallisiin tarkoituksiin
- erityistalousalueille hallintoalueiden sisällä
- teknisen innovoinnin keskuksille
- raja-alueille
- pankkien off-shore-keskuksille
- vapaa-ajan keskuksille.

Lakiehdotuksen mukaan vapaatalousalueelle sijoittuva yritys saa viiden vuoden vapautuksen voittoverosta ja 50 %:n alennuksen kotimarkkinoilla myytävien tuotteiden liikevaihtoverosta. Yritys voi pitää voittonsa vaihdettavissa valuutoissa ja käyttää niitä ilman pakollista vaihtamista rupliksi.

Muista eduista mainittakoon alennukset mm. vesi- ja maankäyttömaksuista.

Voimaantullakseen laki kuitenkin edellyttää duuman ylähuoneen ja presidentin hyväksymistä. Vaikka laki huomattavasti selkeyttää erityistalousaluepolitiikkaa, on aiempien kokemusten perusteella kyseenalaista, voiko se toimia halutulla tavalla.

VI Viipurin kaupallinen historia ja erityistalousalueen perustamissuunnitelmat

Kansainvälisen Neuvostoliiton ja nykyisen Venäjän vapaita taloudellisia vyöhykkeitä koskevan kehityksen sisällä on mielenkiintoista paneutua hetkeksi Viipurin kauppaa ja erityistalousaluetta koskevaan problematiikkaan ja sen tänäkin päivänä aktuelleihin mahdollisuuksiin toimia kehityksen veturina Pietarin ja Leningradin alueella.

a) Muutama huomio Viipurista ja sen kaupallisesta merkityksestä

Jo ennen kuin Tyrgils Knuutinpoika 1293 teki ristiretken Suomenvedenpohjaan, oli tällä suojaisella ja sijainniltaan erinomaisella paikalla kauppapaikka, jossa karjalaiset kävivät kauppaa idän ja lännen välillä. Linnan turviin syntyi kaupunki, jonka osallistumisesta mm. Hansa-kauppaan on jo edellä kerrottu. Kaupunkioikeutensa Viipuri sai 1403. Vuonna 1477 Eerik Akselinpoika Tott antoi ympäröidä linnan muureilla ja linnoitustorneilla, joista jäljellä on vielä kaikkien suomalaisten tuntema ”Pyöreä Torni”. Erik Pommerilainen oli antanut edellä jo mainittuna kaupungin perustamisvuonna sille täydelliset kauppoikeudet. Viipurin elämä oli kuitenkin alkuvuosikymmeninä varsin kovaa taistelua niin Novgorodista kuin sittemmin Venäjältä tulleita saalistajia ja valloittajia vastaan.

1500-luvun alkupuoli oli Viipurille myönteistä aikaa. Vuosina 1525, 1542 ja 1547 Viipurin porvareille annettiin oikeus vapaamarkkinoiden pitoon Äyräpäässä, Jääskessä, Lappeella ja Wehkalahdella. Vuonna 1660 sai porvaristo yksinomaisen oikeuden Lappeenrannan markkinoiden pitoon.

Viipurin todelliseksi uhaksi nousi tsaari Pietarin 1703 perustama Pietarin kaupunki Neva-joen suulla. Vuonna 1710 Pietari sotajoukkoineen hyökkäsi Viipuria vastaan ja maaliskuun 22. päivästä kesäkuun 15. päivään jatkuneiden taistelujen jälkeen, Viipuri kukistui ja valtakunnan raja siirtyi Uudenkaupungin rauhassa lähimain nykyiselle paikalleen. Turun rauhassa 1743 Venäjän alue vielä laajeni.

Vuonna 1812 Aleksanteri I, joka oli 1808–1809 valloittanut Suomen, yhdisti tämän ”Vanhaksi Suomeksi” kutsutun alueen muun Suomen ja Suomen suurruhtinaskunnan yhteyteen ja samalla sen lakien ja säädösten alaisuuteen. (Ks. liite 3)

b) Viipurin kauppa ja talous elpyy

Kun vanha Suomi oli yhdistetty muun Suomen kanssa, alkoi Viipuri vähin erin kehittyä. Mm. Saimaan kanavan valmistuminen 1856 ja Joensuun – Viipurinradan valmistuminen 1893 vilkastuttivat kaikin tavoin taloudellista toimeliaisuutta ja kulttuurielämää kaupungissa. Hyvin keskeiseksi kaupungin portiksi merelle muodostui Uuraan suojaisella paikalla sijaitseva satama. (Ks. liite 4)

Itsenäisyyden aika vuodesta 1917 oli Viipurin kaupungin kulta-aikaa. Sen kauppa ja muu elinkeinoelämä sekä merenkulku kukoistivat. Kaupunki oli maan kansainvälinen kaupunki ja sillä oli paljon annettavaa koko maan kulttuurielämälle. Viipuri oli talvisodan syttyessä 1939 maan toiseksi suurin kaupunki ja huomattavin kauppakaupunki. Talvisodan päätyttyä 1940, joutui Viipuri ensimmäisen kerran ja jatkosodan päätyttyä 1944, toistamiseen osaksi Neuvostoliittoa. Siitä alkoi sen toinen rappiokausi, joka yhä jatkuu. Yrityksiä elvyttää talouselämää ja toimeliaisuutta tässä entisessä Karjalan pääkaupungissa, on aika ajoin tehty, mutta varsin huonolla menestyksellä. Viipuri, joka oli sotien jälkeen ns. suljettu kaupunki, on kyllä tänään avautunut kaupalle ja turismille, mutta toistaiseksi ei ole löytynyt keinoa, jolla kehitys lähtisi voimakkaammin liikkeelle. Yksi esillä olleista keinoista on Viipurin erityistalousalue ”Viipuri Silicon Valley”, jonka hankkeen taustoista ryhdyn nyt kertomaan.

VII Saimaan kanavan toinen rakentaminen

Sotiemme jälkeen Saimaan kanava oli suljettu, eikä sen avaaminen ilman perusteellista uudelleen rakentamista ollut mahdollista. Presidentti Urho Kekkonen sai pitkien neuvottelujen jälkeen aikaan sopimuksen Suomen ja Neuvostoliiton välillä Saimaan kanavan Neuvostoliiton puoleisen alueen vuokraamisesta Suomelle ja Saimaan kanavan uudelleenrakentamisesta, johon luonnollisesti kuului Viipurinlahden syväväylän ruoppaaminen ja sen saattaminen merenkulkukelpoiseen kuntoon. Vuokra-alueen lisäksi Suomelle päätettiin vuokrata myös Ravansaaren saari Uurasta vastapäätä. Saari, josta oma sukunikin on lähtöisin.

Saimaan kanavan toinen rakentaminen aloitettiin 1963 ja sen oli sopimuksen mukaan valmistuttava 1968, eli viidessä vuodessa. Kanavatöiden käynnistyttyä nousi voimakkaasti esille tarve järjestää vuokra-alueella tapaamisia kanavatöihin osallistuvien ja Viipurin kaupungin asukkaiden kesken. Asia annettiin Suomi-Neuvostoliitto-Seuran organisoitavaksi ja Lauritsalan kauppalaan perustettu Suomi-Neuvostoliitto-Seuran Mustolan osasto sai tehtäväkseen solmia yhteistyösuhteet Viipuriin perustetun Neuvostoliitto-Suomi-Seuran kanssa. Näin asioita hoidettiin aina vuoteen 1967, jolloin Lauritsala yhdistettiin Lappeenrantaan ja yhteistoiminta-asiat siirtyivät Suomi-Neuvostoliitto-Seuran Lappeenrannan osaston hoidettavaksi. On selvää, että yhteisten tapaamisten, juhlien ym puitteissa alkanut kanssakäyminen alkoi vaikuttaa ihmisten ja erityisesti viranomaisten haluun lisätä ja monipuolistaa kanssakäymistä, mm. erilaisilla talousasioita koskettavilla keskusteluilla.

a) Kanava valmistuu

Kanavan valmistuttua 1968 ja tultua juhlallisesti avatuksi, alkoi keskustelu sen käytöstä. Sitä ennen tosin ehdittiin tehdä pari kanavamatkaakin Lappeenrannasta Viipuriin,

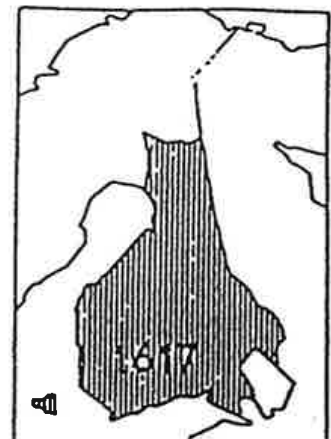
SUOMEN RAJAT 1323-1947

PÄHKINÄSAAREN RAUHA 1323

TÄYSSINÄN RAUHA 1595

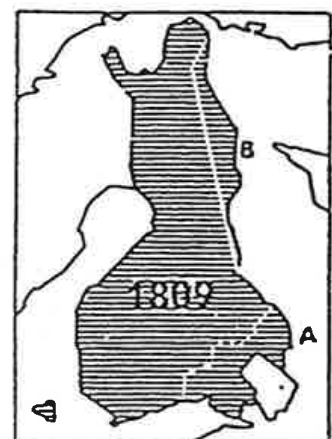
STOLBOVAN RAUHA 1617

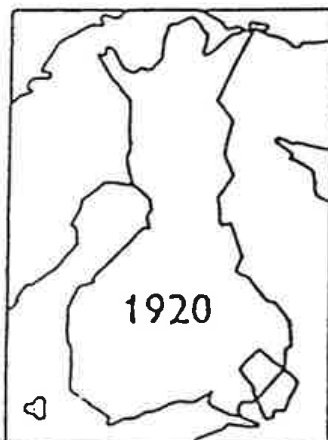
UUDENKAUPUNGIN RAUHA 1721

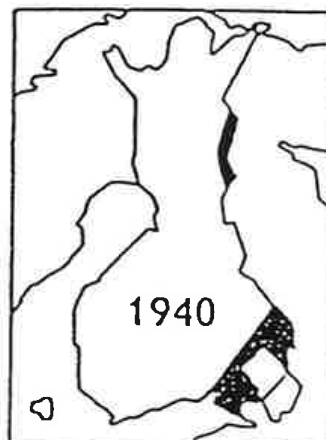
TURUN RAUHA 1743

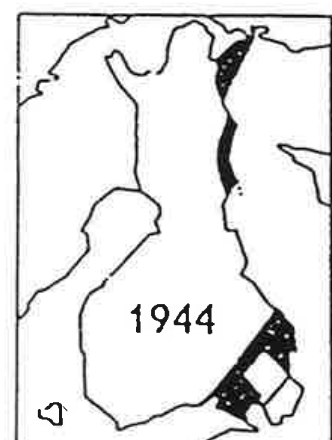
HAMINAN RAUHA 1809

TARTON RAUHA 1920

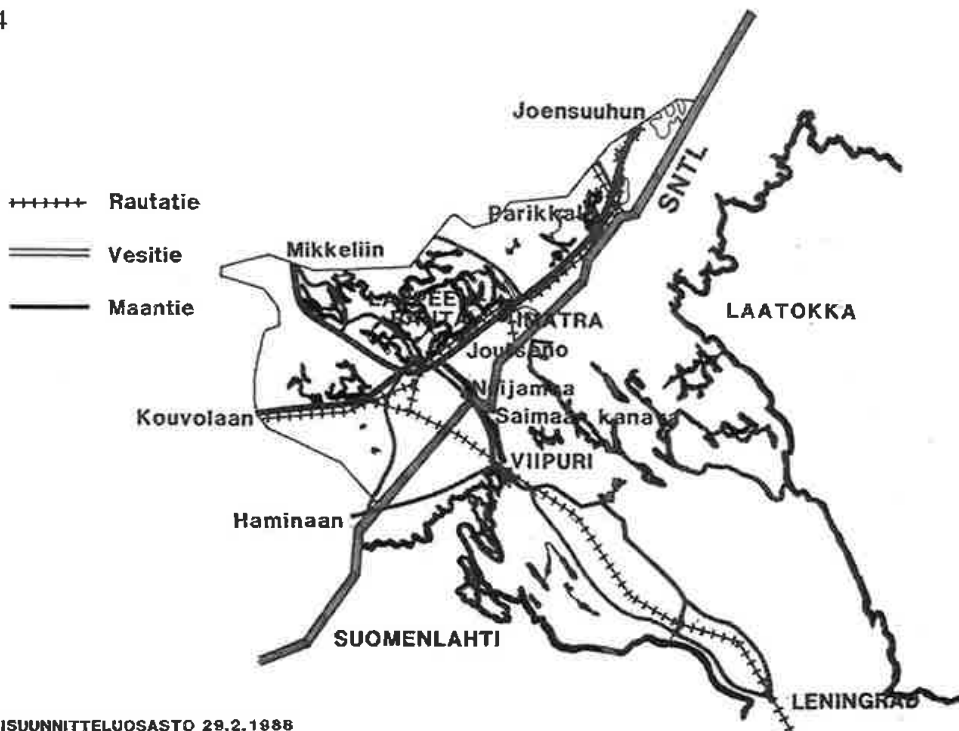

MOSKOVAN RAUHA 1940

MOSKOVAN VÄLIRAUHA 1944

LIITE 4

KAUPUNKISUUNNITTELUOSASTO 29.2.1988

kunnes todettiin, että kanavasopimus koski vain rahtiliikennettä. Siksi ensi vuosina purjehdittiin vain Nuijamaa-järvelle, koko ajan Suomen puolella pysyen. Sitten saatiin lupa ajaa jo Rättijärvelle edestakaisin ja vihdoin 1976 ja varsinaisesti 1977, lupa tehdä edestakaisia laivamatkoja Lappeenrannan ja Viipurin välillä. Liikennettä hoidettiin m/s Väinämöisen ja m/s Sampsan toimesta.

Kesällä 1982, yli 20 vuotta kanavan valmistumisen jälkeen, tehtiin ensimmäiset viisumiin perustuvat matkat Viipuriin. Viisumivapaat matkat sallittiin kaksi vuotta myöhemmin, eli 1984. Neuvottelua mahdollisimman vapaasta ja joustavasta matkustamisesta ja yöpymisestä Viipuriin valmistuneessa Drushba hotellissa sekä hotellikiintiöistä käytiin tiukkaan tahtiin Intouristin edustajien kanssa.

b) Nuijamaan raja-asema avataan

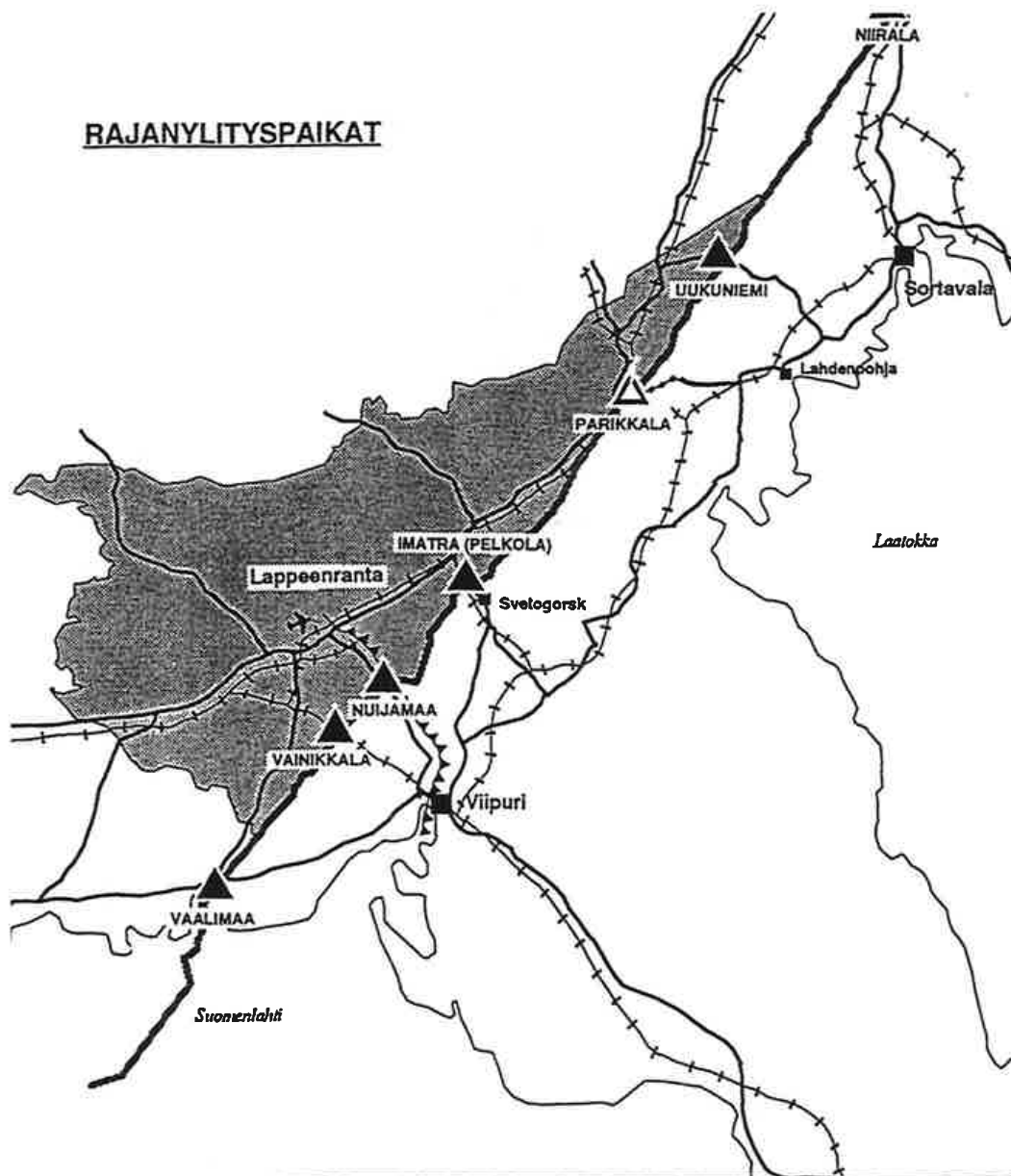
Eräs hyvin tärkeä asia edettäessä kohti erityistalousalueasiaa, oli Nuijamaan raja-aseman avaaminen yleiselle liikenteelle. Se tapahtui 1.6.1975 ja sen jälkeen vähin erin myös ns. laiva-bussi-matkat ja nykyiset edestakaiset matkat linja-autoilla ja vihdoin henkilöautoilla, tulivat mahdollisiksi. Valtatie 13, joka on osa tärkeää ns. Ylistä Yhteyttä Pietariin, ulotettiin Nuijamaan raja-asemalle 14.6.1989. (Ks. liitteet 5 ja 6)

c) Yhteistyösopimus Lappeenrannan ja Viipurin kesken

Näiden sinänsä tärkeiden ulkonaisten ratkaisujen rinnalla tapahtui myös ihmisten kanssakäymisessä, keskustelujen sisällössä ja tavoitteenasettelussa suuria muutoksia. Lappeenrannan ystävyyskaupunki oli Klin. Viipuria oli eräässä vaiheessa esitetty ystävyyskaupungiksi, mutta sellaiseen ratkaisuun ei entisessä ns. häntäkaupungissa (Viipurilainen luonnehdinta Lappeenrannasta), löytynyt edellytyksiä. Niinpä asiaa yritet-

LIITE 5

RAJANYLITYSPAIKAT

- ▲ Rajanylityspaikka
- △ Suunniteltu rajanylityspaikka
- Tie
- Rakenteilla oleva tie (valm. 1995)

- - - - Rautatie
- ▲▲▲▲ Saimaan kanava
- ✈ Lentokenttä

ETELÄ-KARJALAN LIITTO 1994

LIIKENNEYHTEYDET NEUVOSTOLIITTOON

ETÄISYYKSIÄ MAANTEITSE

- LAPPEENRANTA – VIIPURI n. 50 km
- LAPPEENRANTA – LENINGRAD n. 230 km
(LAPPEENRANTA – HELSINKI n. 225 km)

tiin hoitaa toisella tavalla. Kun kaupunkien välinen yhteistyö ei ollut virallisella tasolla mahdollista muuta kuin ystävyysseurojen myötävaikutuksella, teki Lappeenrannan kaupunki aloitteen ns. yhteistyö- ja naapurikaupunkisopimuksen solmimisesta Lappeenrannan ja Viipurin kesken. Suomi-Neuvostoliitto-Seura halusi pitää langat tiukasti käsissään ja mitään poikkeuksia normaaliin käytäntöön ei haluttu sallia. Neuvotteluja kuitenkin jatkettiin sitkeästi, kunnes Venäjä-Suomi-Seuran Keskustoimisto Moskovassa ilmoitti, että sopimuksen tekeminen on mahdollista. Vuonna 1987 keskellä perestroikaa ja glasnostia solmivat Lappeenranta ja Viipuri 1.12.1987, eli 10 vuotta sitten, historiallisen naapurikaupunkisopimuksen, joka avasi kaupunkien ja elinkeinoelämän edustajille suorat kontaktit toistensa kanssa.

d) Toimintaympäristö muuttuu

Samaan aikaan kun Lappeenrannan kaupunki pyrki virallistamaan suhteensa Viipuriin ja luomaan perustan normaalille kanssakäymiselle, tapahtui Lappeenrannassa paljon muutakin. Syksyllä 1969 toimintansa aloittanut Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu (Ks. liite 7) etunenässä ja jo 10 vuotta täyttänyt Teknologiakeskus Kareltek (Ks. liite 8), olivat solmineet monia yhteistyösuhteita, lähinnä Leningradin, Pietarin korkeakoulujen ja teknologiakeskusten kesken.

LIITE 7

KOULUTUSKESKUS

– LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN KORKEAKOULU

* ENERGIATEKNIikka

* KEMIANTEKNIikka

* KONEENRAKENNUS

* TIETOTEKNIikka

* TUOTANTOTEKNIikka

* KAUPPATIETEEN OPETUS V. 1991

– AMMATTIKURSSIKESKUS

– CARELIA CONGRESS OY

– USEITA OPISTOTASON OPPILAITOKSIA

LIITE 8

TEKNOLOGIAKESKUS KARELTEK

– VTT:N LABORATORIO

– LTKK:N LABORATORIOT

– PTL:N LABORATORIO

– TYÖTERVEYSLAITOKSEN LABORATORIO

LASER- JA LEVYTEKNIikka

– LASERPROJEKTI

– LEVYTEKNIikka JA LEVYTEKNIIKAN TUTKIMUS

TUOTANTOTOIMINNAN YLLÄPITO JA HUOLTO

– TEHDASPALVELUT

Markkinatalouden tuulien alkaessa puhaltaa, näillä suhteilla oli ja on edelleenkin suuri merkitys. Ne olivat myös väylä, jota käyttäen pystyttiin puhumaan siitä, mitä lännessä tapahtui.

Myös Lappeenrannan Mustolan sataman kehittyminen, vapaavaraston kehittyminen sinne ja Mustolan radan valmistuminen, merkitsivät tämän liikenteellisesti erinomaisella paikalla sijaitsevan terminaalifataman nousua hyvinkin keskeiseksi tekijäksi Suomen ja Venäjän välisessä taloudellisessa yhteistyössä.

Mielenkiintoinen pieni yksityiskohta isojen asioiden rinnalla oli Rajaexpo Oy, jonka Lappeenrannan kaupunki perusti edistämään yhteistyötä Leningradin rajakauppaorganisaation Lenfintorgin kanssa. Tämä tapahtui näin jälkeen päin ajatellen aivan liian aikaisin. Suomen ja Neuvostoliiton välillä harjoitettu clearing-kauppa ei sallinut tilaa pienille ja keskisuurille yrityksille. Kaupat tehtiin valtioiden ja suuryritysten kesken tavaraehtosopimuksissa, joiden piiriin ei pienillä ollut asiaa.

Kun clearing-kauppa vuoden 1991 alussa lakkasi, oli se kova isku suomalaiselle vienniteollisuudelle. Kun Neuvostoliitolla ei ollut normaalia ulkomaankaupan edellyttämää valuuttaa, romahti idänkauppamme ja vasta nyt lähes kymmenen vuoden tauon jälkeen aletaan päästä lähimain 1980-luvun alun tasolle. Samalla on kaupan luonne tyystin muuttunut ja normalisoitunut.

VIII Valmistautuminen erityistalousalueen perustamiseen

a) Keskustelut käynnistyvät

Keskustelut Viipurin erityistalousalueesta käynnistyvät edellä kerrotun yhteistyösopimuksen solmimisen jälkeen keväällä 1988. Kaupungit muodostivat taloustyöryhmän, joka käsitteli hanketta huhtikuussa 1988. Sitä ennen oli asia ollut esillä mm. Lappeenrannan, Imatran ja Joutsenon kunnallisjohtajien ja Etelä-Karjalan kauppakamarin puheenjohtajiston kokouksessa.

Viipurin kaupunki teki aloitteen erityistalousalueen perustamisesta Neuvostoliiton ulkomaansuhteiden ministeriölle. Lappeenrannan kaupunki teki puolestaan selvityspyynnön Suomen ulkomaankauppaviranomaisille ja Neuvostoliiton Suomessa toimiville edustajille. Heinäkuussa suomalais-neuvostoliittolaisen taloudellisen yhteistyökommision puheenjohtaja, ulkoministeri Kalevi Sorsa lähetti kirjeen, jossa kerrottiin, että erityistalousaluekysymyksestä on käyty epävirallisia keskusteluja ja, että hankkeeseen on otettu erittäin varovainen kanta.

b) Viestejä maailmalta ja omasta maasta

Syyskuun 21. päivänä 1988 Kauppalehti julkaisi uutisen, jonka mukaan akateemikko Bokomolov oli Wienissä ilmoittanut, että Neuvostoliiton ensimmäinen erityistalousalue perustetaan Suomen tuntumaan. Samanlaisia ilmoituksia tekivät Neuvostoliiton tiedakatemian professori Bykov ja Plehanov-instituutin professori Piskulov. Syyskuussa 1989 valmistui suomalaisen Finnidea Oy:n selvitys Saimaan kanavan vapaakauppa-alueesta. Lokakuun 14. päivänä maaherra Matti Jaatinen, joka oli asiassa erittäin aktiivinen, kertoi neuvotteluistaan tasavallan presidentin Mauno Koiviston, pääministeri Harri Holkerin ja osastopäällikkö Kaarlehdon kanssa. Hän kertoi Suomen nyt suhtautuvan myönteisesti vapaakauppa-aluehankkeeseen, mutta odottavan Neuvostoliiton virallista esitystä asiasta, koska kyseessä on Neuvostoliiton maaperälle suunniteltu hanke.

c) Suorat keskustelut Neuvostoliiton viranomaisten kanssa

Tämän jälkeen neuvotteluja jatkettiin eri tasoilla.

Lokakuun 28. päivänä 1988 asiasta neuvoteltiin Neuvostoliiton kaupallisen edustuston päällikön Bukinin kanssa. Tuolloin sovittiin, että Etelä-Karjalan Kauppakamari tekee esityksen epävirallisen valmistelutyöryhmän asettamisesta. Esitystä ei kuitenkaan tehty.

d) Erityistalousalue viralliseen käsittelyyn

Marraskuun 21. päivänä 1988 järjestettiin Saimaan kanavan vuokra-alueella asiantuntijatapaaminen, jossa oli edustajia Moskovasta, Viipurista ja Lappeenrannasta ja 25.11. tuli tieto, että Neuvostoliiton hallitus oli ottanut erityistalousaluekysymykseen myönteisen kannan sekä asettanut työryhmän valmistelemaan asiaa. Tämän jälkeen jatkettiin keskusteluja Suomessa eri ministereiden, mm. kauppa- ja teollisuusministeri Ilkka Suomisen kanssa. Pyrkimyksenä oli varmistaa Etelä-Karjalan mukanaolo jatkovalmisteluissa. Kauppakamari esitti kirjeessään 4.1.1989 lähetystöneuvos Lev N. Bautsinille Neuvostoliiton suurlähetystössä epävirallisen työryhmän asettamista ja sai 10.1. kauppa- ja teollisuusministeriöltä kirjeen, jossa mm. todettiin, että Suomen viralliselle kannanmäärittelylle vapaakauppa- ja erityistalousaluekysymyksessä ei ole edellytyksiä ennen kuin tällaisen alueen perusedellytykset ovat Suomen ja Neuvostoliiton välisissä asiantuntijaneuvotteluissa tulleet kartoitetuiksi.

Valmistelut Viipurissa kuitenkin jatkuivat ja 16.1.1989 Viipurin kaupunginjohtaja G. Veretennikov ja apulaiskaupunginjohtaja V.D. Patanin kertoivat, että alueelle on tarkoitus saada monimuotoista teollisuutta ja, että alueen hallinnosta järjestetään neuvostoliittolaisille asiantuntijoille kymmenen päivän seminaari. Kauppalehti puolestaan kertoi 27.1.1989, että päätökset vapaakauppa-alueesta tehdään ennen kesää ja että erityisyöhykkeen perustamiseen on arvioitu tarvittavan 7 mrd markkaa.

Neuvotteluissa 30.1.1989, johon Viipurin kaupunginjohtajan kutsumina osallistuivat Imatran, Lappeenrannan ja Tampereen kaupunginjohtajat ja yritysjohtajia, ilmoitettiin, että asiassa odotetaan valtioiden päätöksiä ja esiteltiin kartta, jossa erityistalousalue sijoittui linjan Zelenogorsk – Viipuri - Svetogorsk länsipuolelle, ulottuen aina Suomenlahden rannikolle asti niin että Uuras eli Vysotsk ja Koivisto eli Primorsk olivat vielä alueen piirissä. (Ks. liite 9).

7. päivänä helmikuuta 1989 Kauppalehti uutisoi, että Viipurin erityistalousaluekysymys tulee talouskomission pohdittavaksi. Suomen puolelta erityistalousalueen perustamista valmistelevaan työryhmään asetettiin ministeri Esko Rekola, toimitusjohtaja Tor Stolpe, johtaja Erik Forsman, hallitusneuvos Matti Vuorio, toimistopäällikkö Juhani Laurila, pääsihteeri Timo Repo ja apulaispääsihteeri Antero Inkari. Neuvottelukunnan ensimmäinen kokous pidettiin Suomessa 12. helmikuuta 1989, jolloin neuvostoliittolaisen osapuolen edustajat saapuivat Suomeen. Muuta tietoa neuvottelukunnan työstä ei ole saatu kuin se, että neuvottelukunta jäi odottamaan talouskomission keskinäisiä päätöksiä.

Tämän jälkeen sekä suomalaisessa että kansainvälisessä lehdistössä oli lukuisia määriä artikkeleita, joissa kerrottiin, että erityistalouskysymys oli jäänyt talouskomission pohdittavaksi ja toisaalta, että erityistalousalueen toiminta aloitetaan välittömästi.

e) Lappeenrannan kaupungin toimenpiteet

Lappeenrannan kaupunki palkkasi yhteistyössä kanavakonttorin kanssa edustajan, markkinointipäällikkö Seppo Kopsen Moskovaan seuraamaan erityistalousaluekysymyksen edistymistä, markkinoimaan Mustolan kanavasatamaa ja Saimaan kanavan tarjoamia pal-

veluksia sekä jakamaan informaatiota neuvostoliittolaisille yrityksille ja rautatieviranomaisille. Samaan aikaan lappeenrantalaiset kävivät lukuisia keskusteluja viipurilaisten ja muiden neuvostoliittolaisten kanssa erityistalousalueen perussäännöksistä.

Maaliskuun 19. päivänä 1990 Lappeenrannan kaupunginhallitus asetti kaupunginjohtaja Jarmo Kölhin johdolla projektiryhmän, jonka tehtävänä oli kartoittaa silloin muodissa olleiden yhteisyritysten perustamismahdollisuudet erityistalousaluevyöhykkeellä. Työryhmän hyvin keskeisenä tehtävänä oli myös selvittää Lappeenrannan kaupungin mahdollisuudet tarjota kuljetus-, varastointi- ym. palvelu- ja erityistalousalueelle.

IX Asetusta Viipurin talousalueesta valmistellaan

Kesällä 1990 esiteltiin ensimmäinen asetusluonnos Viipurin erityistalousalueesta ja sen toimintaperiaatteesta. Keskusteluissa kävi ilmi, että koko Leningradin alue kuuluisi Viipurin erityistalousvyöhykkeeseen, mikä oli yksi selkeä merkki siitä, että hankkeesta ei todennäköisesti tule mitään. Alue oli aivan liian laaja pystyäkseen järkevällä tavalla toimimaan. Asiaa arvioitaessa kiinnitettiin huomiota sen eri puoliin (Ks. liite 10), jotka näyttivät muodostavan varteenotettavan kokonaisuuden.

LIITE 10

ARVIONTIA LAKILUONNOKSESTA JA VYÖHYKKEESTÄ

- EI SÄÄNNÖKSIÄ SIOITUSTEN PYSYVYYDESTÄ
- VIIPURIN INFRASTRUKTUURI
- YRITYSTOIMINNALLE SUHTEELLISEN VAPAAT TOIMINTAMAH-DOLLISUUDET
- BYROKRAATTISTA AJATTELUA
- TÄRKEÄÄ: EHDOTUS OSOITTAAN SEN, ETTÄ VYÖHYKETTÄ OLLAAN VAKAVISSAAN PERUSTAMASSA

Niinpä Lappeenrannan kaupunki ja Suunnittelukeskus Oy solmivat sopimuksen erityistalousalueen vaikutuksia, nykytilannetta ja Lappeenrannan tukitoimintamahdollisuuksia koskevasta selvityksestä. Edellä kerrottu projektiryhmä käynnisti myös selvityksen tekemisen kansainvälisen koulun perustamisesta Lappeenrantaan. Syyskuussa 1990 kaupunginjohtaja Jarmo Köhli osallistui Ulkomaankauppaliiton markkinointimatkaan Etelä-Koreaan ja Japaniin. Erityinen syy tähän oli se, että Siperian rata johti Nahodkasta, jossa jo oli erityistalousalue, suoraan Suomeen, Vainikkalaan ja Lappeenrantaan. Noin 35 yritystä oli kiinnostunut Viipurin erityistalousalueesta ja Lappeenrannan tarjoamista palveluksista.

Tämän jälkeen seurasi jakso, jolloin erilaiset valtuuskunnat eri puolilta Eurooppaa ja myös kotimaasta vierailivat Lappeenrannassa hankkimassa tietoja Viipurin erityistalousalueesta sekä korkeakoulun ja teknologiakeskuksen idänsuhteista. Projektiryhmän suosituksesta Lappeenrannan kaupunki osallistui Kymen lääninhallituksen, Kehitysaluerahaston (Kera), Imatran, Lappeenrannan ja Haminan sekä Kotkan kaupunkien kanssa yhteistyöhön Viipurin erityistalousalueen alueelliseksi hyödyntämiseksi. Keran tiloihin Lappeenrantaan perustettiin East-West-Center -niminen yhteistyöorganisaatio, jonka tehtävänä oli markkinoida ja konsultoida Viipurin erityistalousalueelle pyrkiviä yrityksiä.

Keskustelu viipurilaisten ja neuvostoliittolaisten asiantuntijoiden kanssa erityistalousalueesta, sen toimintaperiaatteista, tulevasta yhteistyöstä erityistalousalueen ja Lap-

peenrannan kaupungin kesken sekä alueen markkinoinnista jatkui pitkin vuotta 1990.

Tammikuun 25. päivänä 1991 Leningradin alueen maaherra Juri Jarovin ja Kymen läänin maaherra Matti Jaatisen johdolla valtuuskunnat keskustelivat konkreettisesta yhteistyöstä erityistalousalueen ja yleensä Neuvostoliiton rajantakaisten alueiden kesken. Neuvotteluissa todettiin tärkeäksi mm. ympäristöyhteistyö, maatalouden kehittäminen ja tietoliikenteen järjestäminen nykyaikaiselle tasolle. Samassa neuvottelussa saatiin tärkeä tieto siitä, että erityistalousalueen suunnittelu jatkuu suppeamman vaihtoehdon pohjalta, jolloin se sijoittui Viipurin kaupungin ja alueen ympäristöön.

Pienenä episodina kerrottakoon, että Lappeenrannan kaupunki tilasi neuvostoliittolaisissa lehdissä julkaistuja artikkeleita erityistalouskysymyksistä, erityisesti koskien Viipurin erityistalousaluetta ja kuljetusjärjestelmiä. Niistä pyrittiin vetämään johtopäätöksiä tulevista ratkaisuista.

Suunnittelukeskus Oy:n raportti ”Viipurin vapaatalousvyöhyke ja Lappeenrannan toiminnalliset suhteet” valmistui 28.1.1991. Raportti saatettiin tiedoksi kaikille hallintokunnille ja raportissa esitetystä suoramarkkinoinnista koskien erityistalousaluetta, päätettiin, että se aloitettiin vasta kun asianmukainen asetus on annettu ja Viipurissa on todella ryhdytty käytännön toimiin.

Lappeenranta ja Viipuri perustivat yhteisen neuvottelukunnan pohtimaan yhteisiä asioita. Kesäkuussa joukko amerikkalaisia, ranskalaisia ja eräiden muiden maiden edustajia kävi tutustumassa Lappeenrannan idänsuhteisiin ja Lappeenrannan laatimaa esitemateriaalia toimitettiin kaupallisille sihteereille ympäri maailmaa, samoin kuin kansainvälisille yrityksille.

Heinäkuussa 1991 ulkoministeri Paavo Väyrynen vieraili Lappeenrannassa tarkoituksenaan tutustua Viipurin erityistalousalueen silloiseen tilaan. Vierailu johti siihen, että vuoden 1992 valtion budjetissa oli 2 miljoonan markan määräraha rajantakaisten lähialueiden projektirahoitukseen.

X Viipurin erityistalousalueen ratkaisun loppuhuipennus

a) Presidentti B.N. Jeltsinin määräykset vapaatalousalueista ja asetus Viipurin vapaatalousvyöhykkeestä

Heinäkuun 9. päivänä 1991 VSFNT:n korkeimman neuvoston puheenjohtaja B.N. Jeltsin antoi määräyksen nro 1588-1 ensisijaistoimenpiteistä kehitettäessä vapaatalousalueita Kemerovin (Kuzbass) Novgorodin (Sadko) hallintoalueille sekä Leningradin hallintoalueen Viipurin (Viipuri) kaupunkiin. (Ks. liite 11 tekstin lopussa).

Samana päivänä antoi puheenjohtaja B.N. Jeltsin asetuksen Leningradin hallintoalueen Viipurin kaupungin vapaatalousvyöhykkeen (jatkossa Viipurin VTV) perustamisen tarkoituksesta. (Ks. liite 12 tekstin lopussa).

Viipurin piirin administraation päällikkö N.V. Smirnov puolestaan antoi 20.1.1992 määräyksen ”Viipurin kaupungin ja Viipurin vapaatalousalueen edustuston perustaminen Suomeen”. (Ks. liite 13 tekstin lopussa).

Kaikki näytti tässä vaiheessa selvältä ja käytännön toimenpiteitä Neuvostoliiton taholta odotettiin.

Historian väkevä käsi puuttui kuitenkin tässä vaiheessa asioiden kulkuun. Joulupäivänä 1991 Neuvostoliiton lippu laskettiin Moskovan Kremlin salosta. Neuvostoliitto hajosi ja seurasi sellainen sekasortoinen aika, jolloin erityis- tai vapaataloushankkeet jäivät monien paljon suurempien asioiden jalkoihin.

Koko se valtava erityisesti henkinen työ, joka oli tehty vapaakauppa-alueiden muodostamiseksi ja Neuvostoliiton todella vaikean taloustilanteen helpottamiseksi oli valunut hiekkaan.

XI Miltä erityistalousalueiden tulevaisuus näyttää?

a) Mitä Venäjällä tapahtuu?

Edellä on jo kerrottu, että Venäjän hallitus on yrittänyt kehittää Nahodkan ja Kaliningradin erityistalousalueita, joskaan ei mainittavin tuloksin. Hankkeet Kuzbassin, Sadkon ja Viipurin vapaatalousalueiden perustamiseksi ovat edelleen vireillä ja duuman alahuone on huhtikuussa v. 1997 hyväksynyt jo edellä esitellyn lain vapaista talousalueista.

Nyt asioiden eteneminen on duuman ylähuoneen ja presidentti Jeltsinin käsissä. Merkittävää on, että käsitykset eri vapaa/erityistalousalueiden funktioista sekä kaikista tällaisen alueen perustamiseen ja toimintaan liittyvistä kysymyksistä ovat vähin erin selkiytyneet. Onnistumisen mahdollisuudet, mikäli myönteiset päätökset, määräykset ja asetukset aikaansaadaan, ovat tänään aivan toiset kuin lähes 10 vuotta sitten.

Aiheellista on kuitenkin tässäkin yhteydessä korostaa, että erityistalousalue ei voi olla liian suuri. Tämä seikka olikin jo huomioitu aikaisemman valmistelun loppumetreillä. Viipurin erityistalousalueen rajoiksi sopisi aluksi Saimaan kanava pohjoisessa ja Vainikkala – Viipuri -rata etelässä ja kaakossa Viipurin kaupungin alue mukaanlukien Uuras. Alueen rakentaminen voitaisiin aloittaa Viipurin ohitustien länsipuolelta luonnollisesti tukeutuen Viipurin kaupungin nykyiseen infrastruktuuriin ja kaupungin tarjoamiin palveluksiin. (Ks. liite 14).

Kaikkien alueen toimintaa ja hallintoa koskevien säännösten tulee olla selkeitä ja yksiselitteisiä. Hallinnon tulee olla kevyt ja pääosin alueella toimivien käsissä. Myös oikeusjärjestelmän tulee perustua omaan lakiin, jossa noudatettavat säännökset on määriteltävä, ja samoin oikeusprosessi sekä toimeenpano.

Turvallisuuden alueella tulee olla, niin siellä toimivien ihmisten kuin omaisuudenkin osalta hoidettu. Pienikin virhe näissä asioissa saattaa olla este alueen kehittymiselle.

Venäjän taloudellinen tilanne on kuitenkin niin vaikea, erityisesti Suomen rajan tuntumassa, että myös erityistalousalueen tarjoamia mahdollisuuksia elvyttää talouselämää ja parantaa väestön toimeentuloa kannattaa yrittää. Käytettävissä ovat nyt myös EU:n rahoitusjärjestelmät, eritoten TACIS-rahoitus.

b) Miten Suomi voi myötävaikuttaa?

Ehkä on aihetta vielä lyhyesti tarkastella sitä infrastruktuuria, joka on syntynyt Suomen puolelle. Lappeenrannan yliopisto – teknillinen ja kaupallinen – sen täydennyskoulutuskeskus, erilaiset tutkimuslaitokset, VTT hitsaus- ja laserprojekteineen, ja Teknologikeskus Kareltek sekä sen yli 50 erilaista korkean teknologian yritystä sekä kehittämis- ja tutkimuslaitosta, MBA-koulutus jne., sekä hyvät suhteet Pietarin vastaaviin instituutioihin, ovat tänään aivan toiset kuin 1990-luvun alussa.

c) Mitä on tapahtunut Pietarissa?

Sankt Petersburg Foundation of Scientific and technological Development, jonka omistavat Venäjän liittovaltion SME:n, eli Small and medium Enterprise Co ja Pietarin kaupungin pormestarinviraston vastaava organisaatio, ovat tehneet yhteistyösopimuksen

Teknologiakeskus Kareltek Oy:n ja Suomen Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa. Sopimuksen puitteissa pyritään edistämään eri projektein uuden teknologian hyväksikäyttöä ja uuden yritystoiminnan käynnistymistä.

FINNHAUTOMO on puolestaan projekti, jossa ovat mukana BIC-Kymi, jonka muodostavat Teknologiakeskus Kareltek, Imatran Seudun Kehitysyhtiö, Kotkan ja Haminan Seudun Portti ja Kouvolan Seudun Kuntayhtymä sekä edellä mainittu säätiö, pyrkii nimensä mukaisesti edistämään uusien yritysten syntymistä Pietarissa ja Leningradin alueella.

Vielä on erikseen mainittava EU-rahoituksen turvin konsultointia harjoittava SME-Foundation, joka konsulttien avulla pyrkii edistämään uutta yritystoimintaa.

Professori Valentin Naumov Moskovasta työskentelee Lappeenrannan Yliopistossa antaen tietoliikennetekniikan opetusta englannin kielellä lähinnä venäläisille opiskelijoille.

d) Arvio Viipurin erityistalousalueen uuden perustamisen onnistumisedellytyksistä

Se tiedosto, joka mahdollisesti perustettavalla Viipurin erityistalousalueella on käytävissään, on niin monipuolinen ja vaikuttava, että epäonnistumisen mahdollisuutta ei juurikaan ole. Kaikki riippuu Venäjän valtion kyvystä organisoida alue länsimaisten yritysten odotusten ja tarpeiden mukaan. Niistä on jo edellä puhuttu niin paljon, ettei aihetta kertaukseen enää ole.

General Motors (Opel) ja Saab-Valmet ovat pitkään suunnitelleet autotehtaan perustamista Venäjälle Suomen rajan tuntumaan. Jos erityistalousalue toteutuu luvattuine etuineen, voidaan olla melko varmoja, että myös autotehdas rakennetaan.

e) Lopputoteamus

Myös Suomen puolelle ollaan yhteistyössä Suomen valtion, EU:n ja Lappeenrannan kaupungin kesken suunnittelemassa vapaatalousaluetta, joka sijoittuisi Lappeenrannan Mustolan terminaalikeskuksen yhteyteen. Jos näin onnellisesti kävisi ja Viipurin sekä Lappeenrannan vapaa-alueiden kesken pystyttäisiin järjestämään hyvin organisoitu ja kiinteä kanssakäyminen, se varmasti merkitsisi EU:n ja Suomen sekä Venäjän rajan tuntumassa tulevaisuuden hankkeita, joista kaikki osapuolet hyötyisivät.

LIIITE 11

VSFNT:n korkeimman neuvoston puheenjohtajan määräys

Ensisijaistoimenpiteet kehitettäessä vapaatalousalueita Kemerovon ja Novgorodin hallintoalueille sekä Leningradin hallintoalueen Viipurin kaupunkiin.

1. Vahvistettava liitteenä olevat asetukset, jotka koskevat vapaatalousalueiden perustamista Kemerovon ja Novgorodin hallintoalueille sekä Leningradin hallintoalueen Viipurin kaupunkiin (Kuzbass, Sadko ja Viipuri).
2. VSFNT:n ministerineuvoston on kahden kuukauden kuluessa
 - määriteltävä vapaatalousalueilla olevien organisaatioiden ja yritysten valuuttarahaston muodostamismenettely;
 - määriteltävä VSFNT:n tasavallan budjetin ja vapaatalousalueiden keskinäinen tilitysjärjestelmä;

- vahvistettava ja esitettävä VSFNT:n korkeimmalle neuvostolle ehdotukset, jotka koskevat palkan maksua ulkomaan valuutassa vapaatalousalueella työskenteleville neuvostokansalaisille;
 - säädettävä yksinkertaistettu rajanylitys- ja oleskelumenettely ulkomaalaisille vapaatalousalueella;
 - perustettava Sadkon vapaatalousalueelle korkeakoulujen, tieteellis-teknisten instituuttien ja tieteellis-tuotannollisten yhtymien pohjalta alueellinen tiedekeskus kehittämään korkeaa teknologiaa ja tiedettä vaativien tuotteiden tuotantoa;
 - vahvistettava Leningradin ja Novgorodin alueneuvostojen ja Viipurin kaupunkineuvoston suostumuksella asetukset, jotka koskevat Sadkon vapaatalousalueen hallintokomiteaa ja Viipurin vapaatalousalueen hallintoa;
 - vahvistettava väliaikainen asetus Kuzbassin vapaatalousalueen kiinnitysrahastosta;
 - avustettava perustettaessa vapaatalousalueille kansainvälisiä kauppakeskuksia ja kytkettäessä niitä valtion yleisliittolaiseen ulkomaantalouden informaatiojärjestelmään;
 - yhdessä SNTL:n puolustusministeriön kanssa selvítettävä Viipurin piirin Veschovon kylässä olevan lentokentän yhteiskäyttömahdollisuus.
3. VSFNT:n tasavaltojen ministerineuvostojen ja kansan edustajien paikallisneuvostojen toimeenpanevien komiteoiden on varattava asuntoja vapaatalousalueelle työhön tuleville henkilöille pysyvän asuinpaikan mukaisesti koko alueella työskentelyn ajaksi.
VSFNT:n korkeimman neuvoston puheenjohtaja B.N. Jeltsin 9. heinäkuuta 1991 n:o 1588-1

LIITE 12

VAHVISTETTU VSFNT:n korkeimman neuvoston puheenjohtajan määräyksellä 9.7.1991/n:o 1588-1

ASETUS

Leningradin hallintoalueen Viipurin kaupungin vapaatalousvyöhykkeestä (Viipurin VTV)

1. Leningradin hallintoalueen Viipurin kaupungin vapaatalousvyöhykkeen (jatkossa Viipurin VTV) perustamisen tarkoituksena on:
 - Viipurin kaupungin ja Leningradin hallintoalueen sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen nopeuttaminen;
 - vientimahdollisuuksien parantaminen ja korkealaatuisten, tuontia korvaavien artikkelien tuotannon kehittäminen;
 - suotuisien olosuhteiden luominen ulkomaalaiselle pääomalle ja teknologialle;
 - nykyaikaisten taloudenhoitomuotojen kehittäminen siirryttäessä markkinatalouteen.
2. Viipurin VTV sijaitsee Leningradin hallintoalueen Viipurin piirin alueella.
3. Viipurin VTV:n alueella on voimassa VSFNT:n ja SNTL:n lainsäädäntö sekä tämän asetuksen määräykset.
4. Viipurin VTV:n toiminnasta vastaa hallinto. Hallintoa koskevan asetuksen vahvistaa VSFNT:n ministerineuvosto Leningradin alueneuvoston ja Viipurin kaupunkineuvoston suostumuksella.
5. Tämä asetus koskee kaikkia yrityksiä, organisaatioita ja laitoksia, jotka sijaitsevat Viipurin VTV:n alueella (jatkossa Viipurin VTV:n yritykset).
6. Viipurin VTV:n alueella ulkomaisilla investoinneilla on oikeusturva. Niiden toimintaehdot eivät voi olla huonommat kuin vastaavat ehdot, jotka koskevat Neuvostoliiton juridisten ja fyysisten henkilöiden omaisuutta. Viipurin vapaatalousvyöhykkeellä ei sallita minkäänlaisia diskriminointia sellaisia yrityksiä kohtaan, joissa on ulkomaisia investointeja, verrattuna muihin Viipurin VTV:n alueella toimiviin yrityksiin.
7. Viipurin VTV:llä ei ole sallittua ulkomaisten investointien pakkohaltuunotto, mm. kansallistaminen, pakkolunastus tai takavarikointi, muutoin kuin oikeuden päätöksellä. Myöskään ei ole sallittua investointiomaisuuden sekvesteri, lukuun ottamatta väliaikaisen vientikiellon asettamista oikeuden päätöksellä siihen saakka, kunnes sijoittaja on kuolettanut velvoitteensa.

8. Viipurin VTV:n alueelle neuvostoliittolaiset ja ulkomaiset juridiset ja fyysiset henkilöt perustavat yrityksiä, filiaaleja ja edustustoja, jotka harjoittavat eri alojen toimintaa VSFNT:n lainsäädännön puitteissa. Viipurin VTV:n alueelle saa perustaa pankki- ja vakuutusalan yrityksiä, joissa on ulkomaisia investointeja. Kaikki Viipurin VTV:n yritykset päättävät yhteisyritysten perustamisesta itsenäisesti ilman ministeriöiden ja virastojen hyväksyntää. Viipurin VTV:n hallinto rekisteröi yritykset, joissa on ulkomaisia investointeja.
9. Viipurin VTV:llä neuvostoliittolaiset ja ulkomaiset fyysiset ja juridiset henkilöt valitsevat itsenäisesti kauppajensa maksamista varten luotto- ja finanssilaitokset sekä tilitysmuodot. Samoin heillä on oikeus ottaa lainoja ulkomaisista pankeista ja kääntyä ulkomaisten vakuutusyhtiöiden puoleen erilaisten vakuutussopimusten tekemistä varten.
10. Sellaisen taloudellisen toiminnan harjoittaminen, johon liittyy mineraali- ja raaka-aineresurssien käyttö Viipurin VTV:n alueella, tarvitaan Viipurin VTV:n hallinnon lisenssi ja hyväksyminen VSFNT:n geologian ja polttoaine-, energia-, mineraali- ja raaka-aineresurssien valtion komitealta, VSFNT:n ulkomaan taloussuhteiden ministeriöltä ja Leningradin alueneuvostolta.
11. Ulkomaiset investoijat voivat tehdä seuraavanlaisia investointeja Viipurin VTV:n alueella:
 - olla osakkaana yrityksissä, jotka perustetaan neuvostoliittolaisten juridisten ja fyysisten henkilöiden kanssa;
 - perustaa yrityksiä ja niiden filiaaleja, jotka ovat täysin ulkomaisten investoijien omistuksessa;
 - hankkia omaisuutta, osakkeita ja muita arvopapereita;
 - hankkia maankäyttöoikeuksia, myös pitkäaikaisella vuokrasopimuksella;
 - muilla lainsäädännön sallimilla tavoilla.
12. Siihen saakka, kunnes hyväksytään VSFNT:n kiinnityksiä koskeva lainsäädäntö, ulkomaisille investoijille voidaan antaa lisätakuita kiinnittämällä Viipurin piirille kuuluvaa omaisuutta Viipurin kaupunkineuvoston määrittelemällä tavalla.
13. Ulkomaisten investoijien kanssa tonteista, rakennuksista, rakennelmista ym. kohteista tehtyjen vuokrasopimusten ehtojen muuttaminen on mahdollista osapuolten yhteisellä sopimuksella tai välimiesoikeuden päätöksen perusteella.
14. Viipurin VTV:llä toimiville ulkomaalaisille investoijille taataan oikeus verojen maksamisen jälkeen kotiuttaa saamansa ulkomaan valuutta. Ulkomaisilla investoijilla on rajoittamaton oikeus Viipurin VTV:llä investointien siirtämiseen, välittämiseen, kiinnittämiseen, vientiin ja lakkauttamiseen.
15. Viipurin VTV:n yrityksillä on oikeus maksaa Viipurin VTV:n fyysisille henkilöille palkkaa ulkomaan valuutassa. Valuutta maksetaan erityistileille pankkiin ja annetaan määrännäisshkkeinä, maksuluottokortteina tai muina ei-käteisenä maksuvälineinä käytettäväksi vyöhykkeen erikoismyymälöissä tai ulkomailla.
16. Kaikki Viipurin VTV:n juridiset ja fyysiset henkilöt harjoittavat itsenäisesti ulkomaantaloustoimintaa, mukaan luettuna kaupallinen välittäminen ja barterkaupat.
17. Tavaroista ja artikkeleista, joita tuodaan Viipurin VTV:n alueelle tai viedään alueelta, on ehdottomasti tehtävä tulliselvitys. Viipurin VTV:n alueella tuotetut vientitavarat samoin kuin tuontitavarat, jotka käytetään Viipurin VTV:n alueella vientitavaroiden tai tuontia korvaavien tavaroiden tuotantoon, ovat tullivapaita säädetyssä järjestyksessä. Vientitavaroiden toimitukset Viipurin VTV:n alueena kautta VSFNT:n muilta alueilta tapahtuvat ilman tullihelpotuksia ja etuoikeuksia.
18. Tarvittavien finanssiresurssien luomiseksi Viipurin kaupungille ja Viipurin piirille annetaan 5 vuoden veroluotto kaupallisilla sopimusehdoilla. Annetun veroluoton puitteissa kaikkien Viipurin VTV:n verojen verokannat ja helpotukset määrittelee Viipurin kaupunkineuvosto. Viipurin VTV:n yrityksille ei tule voitosta perittävän veron korotusta siinä tapauksessa, että ylitetään määritelty kannattavuustaso.
19. Viipurin VTV:n viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana yritysten voitosta maksama vero ei voi olla yli 30 %. Viipurin VTV:n alueella toimiville yrityksille, joissa ulkomaisten investointien osuus on 30 % tai enemmän, annetaan seuraavat veroedut:
 - voitosta maksettava vero on korkeintaan 20 %, kotiutettavaa voittoa lukuun ottamatta;
 - ensimmäiset viisi vuotta ilmoitetun voiton saannista lähtien yrityksen voitto ja voiton kotiutettava osa ovat verovapaita;

- se osa voitosta, joka menee Viipurin VTV:n alueen sosiaaliseen kehittämiseen ja alueen infrastruktuurin luomiseen, on verovapaata.
- 20. 10 vuotta yrityksen rekisteröinnistä on verovapaata se osa voitosta, jonka ne Viipurin VTV:n yritykset, joissa ei ole ulkomaisia investointeja tai niiden osuus on alle 30 %, käyttävät vyöhykkeen sosiaalisen infrastruktuurin kehittämiseen vyöhykkeen erikoiskohderahaston kautta. Rahaston perustamisesta ja käyttämisestä päättää Viipurin kaupunkineuvosto.
- 21. Viipurin VTV:n viiden ensimmäisen toimintavuoden ajan valuuttatulo, jonka saavat Viipurin VTV:n ne yritykset, joissa ei ole ollenkaan ulkomaisia investointeja tai niitä on alle 30 %, jää täysin kyseisten yritysten käyttöön, lukuun ottamatta 20 prosenttia, jotka on myytävä Viipurin VTV:n kehittämisrahastoon ja 10 prosenttia asukkaiden sosiaaliturvarahastoon.
- 22. Viipurin kaupunkineuvostolla on oikeus ottaa käyttöön vyöhykeveroja Viipurin VTV:llä.
- 23. Viipurin VTV:n yrityksiä ei koske valtiollinen kulutukseen käytettävien varojen sääntely.
- 24. Viipurin VTV:n yritykset vapautetaan niiden tuotteiden vienti- ja tuontiverosta, jotka on tuotettu Viipurin VTV:n alueella ja käytetään vientitavaroiden ja tuontia korvaavien tavaroiden tuotantoon.
- 25. Viipurin VTV:n yritykset päättävät itsenäisesti kysymyksistä, jotka koskevat työntekijöiden palkkausta ja erottamista, palkan suuruutta, työn ja materiaalisen kannustuksen normitusehtoja, työn ja levon järjestämistä, sosiaalisia takuita ja kompensatioita. Niitä säädellään työehtosopimuksilla ja henkilökohtaisilla työehtosopimuksilla. Tariffijärjestelmää käytetään vain suositellussa järjestyksessä.
- 26. Viipurin VTV:llä määritellään indeksiin sidotut minimipalkka, kuukausieläkkeet, avustukset, valtionavut, stipendit ym. sosiaaliturvan muodot, jotka eivät voi olla VSFNT:n lakisääteisiä huonommat. Lisämaksujen suuruuden ja järjestyksen päättää Viipurin kaupunkineuvosto.
- 27. Viipurin VTV:n alueella on voimassa ulkomaalaisille yksinkertaistettu rajanylitys- ja oleskelumenettely.
- 28. Viipurin VTV:n alueella valtion omaisuuden purkamista ja yksityistämistä hoitaa Leningradin alueellinen valtion omaisuusrahasto (Lengosfond). Viipurin kaupunkineuvosto määrittelee VSFNT:n lainsäädännön puitteissa menettelytavan, jonka mukaan suoritetaan Viipurin kaupungin ja Viipurin piirin kunnallisen omaisuuden purkaminen ja yksityistäminen.
- 29. Yksityistämisestä saatavat varat jaetaan seuraavasti Viipurin VTV:n infrastruktuurin rahoitustarpeen huomioiden:
 - varat, jotka saadaan VSFNT:n liitto-omaisuuteen kuuluvien yritysten yksityistämisestä, menevät VSFNT:n lainsäädäntöaktien hyväksymiseen saakka tasan VSFNT:n ja Viipurin kaupungin budjetin ulkopuolisten rahastojen erityistileille;
 - varat, jotka saadaan Viipurin kaupungin ja Viipurin piirin kunnallisomaisuuteen kuuluvien yritysten yksityistämisestä, menevät kaupungin budjetin ulkopuolisen rahaston erityistilille Viipurin kaupunkineuvoston säätämällä tavalla.
- 30. Viipurin VTV:n alueella sallitaan ei-käteisen ulkomaan valuutan käyttö. Kaikilla Viipurin VTV:n juridisilla ja fyysisillä henkilöillä on oikeus hankkia ei-käteistä ulkomaan valuuttaa. Vähittäiskauppa ja palvelujen myynti ulkomaan valuutalla Viipurin VTV:n alueella tapahtuu Viipurin VTV:n hallinnon myöntämällä luvalla.
- 31. VSFNT:n keskuspankin Leningradin aluehallinto rekisteröi Viipurin VTV:llä pankit ja muut luottolaitokset, mm. ulkomaisten pankkien osastot ja filiaalit sekä pankit, joissa on ulkomainen osakas.
Viipurin kaupungin toimeenpaneva komitea määrittelee ja VSFNT:n finanssiministeriö hyväksyy säännöt, jotka koskevat arvopaperipörssin toimintaa, arvopapereiden ja paikallisten obligaatiolainojen liikkeellelaskua Viipurin VTV:llä.
- 32. Viipurin VTV:n alueella Viipurin VTV:n hallinto antaa ulkomaisille yrityksille ja organisaatioille, yhteisyrityksille, kansainvälisille yhtymille ja organisaatioille, joissa on osakkaina neuvostoliittolaisia yrityksiä, luvan avata filiaaleja, osastoja ja edustustoja ja se myös rekisteröi ne.
- 33. Viipurin kaupunkineuvostolla on oikeus Viipurin VTV:n alueella säännöstellä valtiollisia, liittotason ja tasavallan elinten määräämiä vähittäishintoja, tukkuhintoja ja väestölle tarjottavien palvelujen tariffeja.
Näiden hintojen ja tariffien laskiessa yrityksille ja organisaatioille korvataan menetetyt tulot Viipurin kaupungin ja Viipurin piirin budjetista. Kun hinnat ja tariffit nousevat, erotus me-

nee Viipurin kaupungin ja Viipurin piirin budjetteihin. Hintojen säännöstely tapahtuu ilman keskinäisten liikevaihtoverotilitysten muuttumista.

34. Viipurin VTV:n ulkomaisten työntekijöiden työehdot määritellään henkilökohtaisilla sopimuksilla. Nämä työntekijät voivat välittömästi verojen maksun jälkeen kotiuttaa ulkomaan valuutassa saamansa tulot.
35. Viipurin VTV:n yritysten, organisaatioiden ja laitosten väliset kiistat käsitellään välimiesoi-keudessa, piirin kansanoikeudessa sen kompetenssin mukaan sekä osapuolten sopimuksesta sovinto-oikeudessa tai kansainvälisessä kaupan välimiesoi-keudessa.

LIITE 13

KÄÄNNÖS

20.1.92

Viipurin piirin administraation päällikön

MÄÄRÄYS

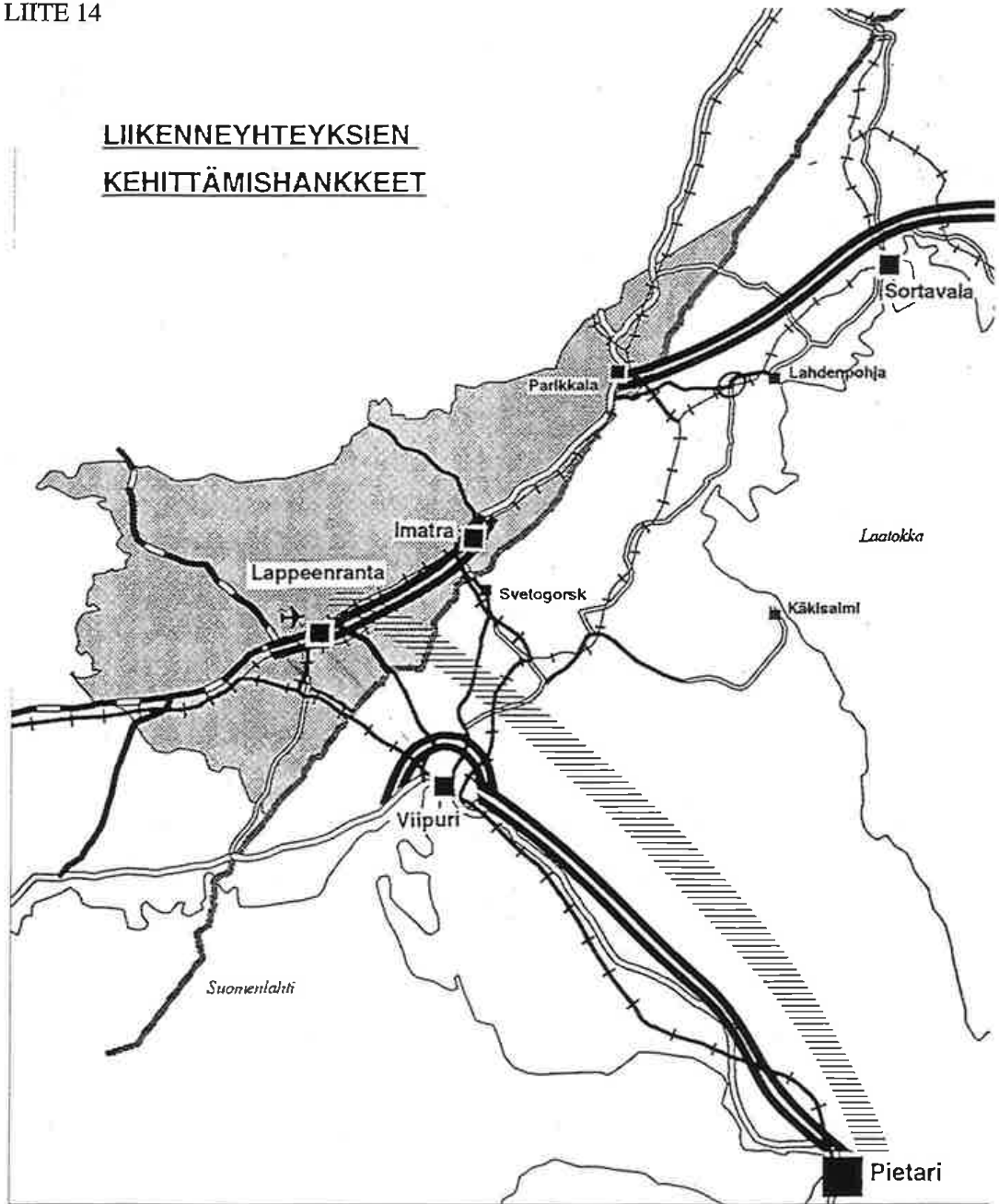
12.12.91

Viipurin kaupungin ja Viipurin vapaatalousalueen edustuston perustaminen Suomeen VSFNT:n presidentin 9.7.1991 antaman määräyksen n:o 1588-1 "Ensisijaistoimenpiteet kehitet- täessä vapaatalousalueita Kemerovon ja Novgorodin hallintoalueille sekä Leningradin hallinto- alueen Viipurin kaupunkiin" käytännön toteuttamista varten, käyttäen hyväksi asetuksen "Le- ningradin alueen Viipurin kaupungin vapaatalousalue" suomia oikeuksia.

1. Annan tehtäväksi valtiolliselle pienyritykselle "Taloukamarille" (jonka perustaja on kau- pungin toimeenpaneva komitea) perustaa Suomeen Viipurin kaupungin ja vapaatalousalu- een edustusto osakeyhtiön - juridisen henkilön muotoisena. Edustusto rekisteröidään tämän maan lainsäädännön mukaisesti ja siinä on 100 % neuvostopääoma.
2. Edustuston päätehtävät ovat:
 - Viipurin piirin administraation erilaisten toimeksiantojen toteuttaminen (kaupungin tavaroi- den ja palvelujen myynti ja hankinta, mahdollisten talous- ym. partnereiden valintaa;
 - informaation jakaminen ja kerääminen piirin administraation toimeksiannosta;
 - Viipurin kaupungille omistettujen tiede-, kulttuuri-, urheilu- ym. tapahtumien valmisteluun ja toteuttamiseen osallistuminen;
 - kaupungin valuuttavarojen kaupallinen käyttö kaupungin tarpeiden valuuttarahoituksen ke- hittämiseksi.
3. "Taloukamarin" johtaja V.I. Borisov suorittaa kaikki toimenpiteet, joita tarvitaan edustus- ton perustamisessa, rekisteröinnissä, pankkitilien avaamisessa, johdon (hallitus) ja toimeen- panevien elinten (johtajisto) muodostamisessa tarkasti VSFNT:n ja Suomen lainsäädännön mukaan.
4. Toveri V.I. Borisov nimetään edustuston käyttövarojen määrääjäksi. Peruspääomakulut ym. edustuston perustamiskulut maksetaan Viipuri-kortin käytöstä v. 1991 saaduilla tuloilla.
5. Edustuston tilien avaamisen jälkeen Viipuri-kortin myynnistä saatavat varat keskitetään niil- le.
6. Edustuston tilojen valinta, henkilökuntasuunnitelman, budjetin ja järjestyssääntöjen laatimi- nen annetaan tehtäväksi toveri V.I. Borisoville. Tehtävä suoritetaan reaalista tarpeista läh- tien sen jälkeen kun kaikki rekisteröintidokumentit on tehty.

Administraation päällikkö N.V. Smirnov (allek.)

**LIIKENNEYHTEYKSIEN
KEHITTÄMISHANKKEET**

==	Maantie (pääyhteys)	+ +	Rautatieyhteyden parantaminen
==	Maantie	○	Uusi silta
+ +	Rautatie	✈	Kansainvälinen lentoasema
==	Tieyhteyden rakentaminen, parantaminen (pääyhteys)	≡	Uusi lentoväylä
==	Tieyhteyden parantamisen valmistelu (pääyhteys)		
==	Tieyhteyden parantaminen (vallatie)		
==	Tieyhteyden parantaminen		

ETELÄ-KARJALAN LIITTO 1994

LÄHDELUETTELO

- Viipurin läänin kalenteri 1893*, toim. Otto Imm. Helander. Jälkisanat Hannes Sihvo
Pieni Tietosanakirja, Otava 1959
Suuri Tietosanakirja, WSOY 1961
Combi-tietosanakirja, Tammi 1973
Suomi kautta aikojen, toim. Seppo Zetterberg, Allan Tiitta, Valitut Palat 1992
Ratkaisun hetket Asa Briggs, Michael Worth Davidson, Valitut Palat 1995
Lappeenrannan ja Viipurin naapurikaupunkisopimus 1.12.1987.
Lappeenrannan ja Viipurin yhteistyöryhmien pöytäkirjat ja muistiot.
Lappeenrannan asettamien projektiryhmien selvitykset.
Suunnittelukeskus Oy:n selvitys "Viipurin vapaatalousvyöhyke ja Lappeenrannan toiminnalliset suhteet." 28.1.1991.
Marjut Hannelin Haastattelu 10.12.1997
Tom Hultin ja Jarmo Kølhi, Selvitykset Viipurin erityistalousalueen perustamisedellytyksistä ja siihen liittyvä suunnitelma.
Jarmo Kølhi, esitelmä "Viipurin yhteisyrityksyyden vyöhyke". 15.6.1990.
Jarmo Kølhi, lukuisia muistioita, lehtikirjoituksia ja lehtihaastatteluja erityistalousaluekysymyksestä.
Matti Jaatinen, kirjeet, lehtihaastattelut ja neuvottelumuistiot erityistalouskysymyksistä lähinnä Leningradin aluehallinnon johdon ja Suomen poliittisen johdon kanssa.
Seppo Koponen, Moskovan edustuston selvityksiä Saimaan kanavan ja muiden kuljetusjärjestelmien kehittämistä ja erityistalousalueen perustamisesta Viipuriin.
Erkki Nironen, tutkimus "Role of Russian Special economic Zones for Russian-Western business".
Tapio Peltonen, tutkimus "Strategic Centres of Effort, New Growth Theory and Economics of Free Economic Zones".
Tapio Peltonen, Lappeenrannan vapaatalousalueen perustamisselvitys ja artikkeli "Vapaatalousalue – Lappeenrannan Sampo?" 1997.
Hannes Sihvo, Karjala rajamaana, artikkeli Karjalaisessa Viestissä N:o 1/1992.
Kari Tarasti, Artikkeli "EU-kauppakeskus Saimaan kanavan alueelle", Optio 18.4.1996.
Heikki Timonen, Yhteenveto tapahtumista, jotka liittyvät Viipurin erityistalousalueeseen.
Timo Vainikka, Artikkeleja ja haastatteluja
Etelä-Karjalan Liitto, Etelä-Karjalan raja-alueohjelma I 1995–1999, Kaakkois-Suomen Interreg II-ohjelma.
Lukuisat haastattelut ja artikkelit sanomalehdissä Etelä-Saimaa, Karjala, Kauppalehti ja Saimaan Sanomat sekä kaupunkilehdissä Etelä-Karjala, Lappeenrantalainen ja Kaakkois-Suomen Sanomat.